

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 26/2021-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd výrokmi II a III rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 11 Co 244/2019-358 z 25. februára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) výrokmi II a III rozsudku Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 244/2019-358 z 25. februára 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 13 C 45/2012-308 z 9. apríla 2019 v spojení s opravným uznesením č. k. 13 C 45/2012-324 z 1. augusta 2019 o zamietnutí žaloby, čím uspela vo veci samej, no krajský súd nesprávne prekvapivo zmenil rozsudok vo výroku o trovách konania.

2.1 Sťažovateľka krajskému súdu vytýka *„Nedoručenie výzvy strane sporu podľa § 385 CSP. Prvostupňový súd o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP, vychádzajúc zo zásady pomeru úspechu ako základného meradla pre nárok na náhradu trov, nakoľko žalovaná strana mala plný úspech v spore. Naproti tomu Krajský súd Žilina pri rozhodovaní o trovách konania aplikoval ust., § 257 CSP, odvolávajúc sa na toto ustanovenie zmenil výrok prvostupňového súdu o trovách konania tak, že žalovanému nepriznal trovy prvoinštančného konania. Žalovanému zároveň nepriznal trovy odvolacieho konania.“*

Ak teda odvolací súd chcel zmeniť prvostupňové rozhodnutie, bolo jeho povinnosťou poučiť strany odvolacieho konania o možnosti právne posúdiť nárok na náhradu trov konania s použitím inej právnej normy, odlišne od právnych noriem, o ktorých konal a rozhodoval súd prvého stupňa. Porušením tejto povinnosti si odvolací súd nesplnil poučovaciu povinnosť odvolacieho súdu, čím došlo k odňatiu možnosti konať

pred odvolacím súdom... čo je neprípustné (nález Ústavného súdu SR I. ÚS 247/2019 zo dňa 10.9.2019)... Výklad ustanovenia § 257 CSP a jeho aplikácia krajským súdom je podľa názoru sťažovateľa nepresvedčivá, arbitrárna, zjavne svojvoľná a nespravodlivá.

Krajský súd tak porušil princíp rovnosti strán v spore a nerešpektoval pri rozhodovaní o trovách konania žiadnu zo zakotvených požiadaviek v zákone a princípov, na ktorých je Civilný sporový poriadok založený.

Všeobecný súd by mal pri svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení dbať na jeho celkovú presvedčivosť, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli aj pre laickú verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Má poskytovať v civilnom sporovom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, MI. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

S poukazom na ustálenú judikatúru (uznesenie NS SR sp. zn. 2 M Cdo 17/2009, sp. zn. 5 Cdo 67/2010, či sp. zn. 3 M Cdo 46/2012), ustanovenie § 257 CSP nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy SR, práva na spravodlivé súdne konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv z dôvodu, že na základe zmeňujúceho rozsudku krajského súdu došlo k odňatiu práva konať pred odvolacím súdom, nakoľko krajský súd porušil povinnosť danú mu v § 382 CSP, jeho rozhodnutie je rozporuplné, nepresvedčivé, arbitrárne, dôvody, na ktoré poukazuje krajský súd pri aplikácii § 257 CSP nie sú dôvodmi zakladajúcimi dôvody osobitného zreteľa pre nepriznanie mu trov súdneho konania ako úspešnej strane sporu a v príčinnej súvislosti s nimi aj základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu, a to zmeňujúcim uznesením Krajského súdu v Žiline 11Co/224/2019-358 zo dňa 25.2.2020, preto má za to, že je dôvodné, aby Krajský súd v Žiline opätovne konal

a o trovách konania rozhodol tak, že sťažovateľovi ako žalovanému prizná trovy konania, nakoľko bol v spore 100 % úspešný.

V danej veci nemal možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok - dovolanie, keďže nie je procesné prípustný. Proti odvolaciemu súdu je prípustné dovolanie len ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu o trovách konania je vylúčená ust. § 421 ods. 2 CSP (NS SR 3Cdo/221/2016 zo dňa 26.10.2017, I. ÚS 56/2017 zo dňa 8.2.2017). Ústavná sťažnosť je tak jediným prostriedkom jeho ochrany.“

2.2 Sťažovateľka navrhla rozhodnúť týmto nálezom:

„Základné práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu výrokmi II. a III. rozsudku Krajského súdu v Žiline 11 Co/244/2019-358 zo dňa 25.2.2020 boli porušené.

Rozsudok Krajského súdu v Žiline 11 Co/244/2019-358 zo dňa 25.2.2020 v časti jeho výroku, ktorým rozhodol o náhrade trov prvostupňového a odvolacieho konania zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.“

II.

Predbežné prerokovanie návrhu

3. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

4. Podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní

bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, ktorý je neprípustný. Podľa § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania je neprípustný, ak to ustanovuje tento zákon v § 132 ods. 2 alebo § 142 ods. 2.

5. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

6. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky (obdobne čl. 36 ods. 1 listiny). Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie (napr. II. ÚS 55/98).

8. Podľa § 419 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Sťažovateľ nemá podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije (dovolanie, ústavná sťažnosť), ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľom ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 CSP). Iba za predpokladu, že sťažovateľ vyčerpá všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie je úspešný, môže sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, III. ÚS 703/2017, I. ÚS 465/2019).

10. Ústavný súd už v uznesení č. k. I. ÚS 387/2019-26 zo 17. septembra 2019 o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie poukázal na to, že problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa zaoberal v uznesení sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom vyslovil:

«Ustanovenie § 420 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o materii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. Aj rozhodnutie vo veci samej (t. j. meritórne rozhodnutie) je svojou podstatou a svojimi dôsledkami rozhodnutím, ktorým sa konanie o predmete sporu končí, avšak pre účely posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP takéto rozhodnutie nemožno zaradiť do skupiny rozhodnutí, „ktorým sa konanie končí“, pretože pre tento účel je už zaradené do skupiny rozhodnutí „vo veci samej“.»

11. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvostupňového súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP), a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené.

12. Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

13. Vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (m. m. IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 180/2010).

14. Sťažovateľka odôvodňuje ústavnú sťažnosť porušením pravidiel spravodlivého procesu: *„Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý*

proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).“ (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017).

15. Sťažovateľka ani len netvrdila (tým menej preukazoval), že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jej prípadu ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

16. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde pre nevyčerpanie dovolania, a teda neprípustnosť. Ústavný súd poznamenáva, že v prípade riadneho a včasného podania dovolania zo strany sťažovateľky jej po jeho vybavení môže byť akceptované zachovanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti (rozsudok Zvolský, Zvolská v. Česká republika, sťažnosť č. 46129/99).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2021

Robert Šorl
predseda senátu